

EUROOPA KOMISJONI VASTUSED

EUROOPA KONTROLLIKOJA ERIARUANDELE

Programm LEADER ja kogukonna juhitud kohalik areng hõlbustavad kohalikku kaasatust, kuid nende täiendav kasu ei ole endiselt piisavalt tõendatud

Sisukord

KOKKUVÕTE (punktid I-XI).....	2
SISSEJUHATUS (punktid 1–18)	4
AUDITI ULATUS JA KÄSITLUSVIIS (punktid 19–23)	4
TÄHELEPANEKUD (punktid 24–75)	4
JÄRELDUSED JA SOOVITUSED (punktid 76–84).....	7
1. soovitus: hinnata põhjalikult LEADERi kulusid ja tulusid	8
2. soovitus: hinnata kogukonna juhitud kohaliku arengu lähenemisviisi	9

Käesolevas dokumendis on esitatud Euroopa Komisjoni vastused Euroopa Kontrollikoja eriaruandes sisalduvatele tähelepanekutele kooskõlas [finantsmääruse](#) artikliga 259. Vastused avaldatakse koos eriaruandega.

KOKKUVÕTE (punktid I-XI)

Komisjoni ühine vastus kokkuvõttele

LEADERi¹ meetod on olnud kasulik alates selle kasutuselevõtust ligi 30 aastat tagasi ja on asjakohane ka praegu. LEADERi lisaväärtus tuleneb meetodi täielikust rakendamisest² ja väljendub tõendatavas kasus parema kohaliku valitsemise, parema sotsiaalse kapitali ja LEADERi projektide *paremate tulemuste näol võrreldes muude projektide tulemustega*.

Praeguseks on välja kujundatud võrgustik, milles osaleb 2 800 LEADERi kohalikku tegevusrühma nii Euroopa Liidust kui ka mujalt³ ning mis kaasab kümneid tuhandeid kohalike tegevusrühmade liikmeid: kohalikke omavalitsusi, sotsiaalseid ja majandusühendusi, maapiirkondade ettevõtjaid ja elanikke. Võrgustik katab suurema osa Euroopa maapiirkondadest ja aitab neis ELi tegevust positiivselt kajastada.

ELi märkimisväärsed investeeringud inim- ja sotsiaalsesse kapitali kohalike tegevusrühmade ja nende võrgustiku loomise ja toimimise kaudu kajastavad komisjoni järjekindlat pühendumust sellele, et muuta kohaliku tasandi mõjuvõim ja demokraatlik osalus ELis veelgi tugevamaks.

Kohalike tegevusrühmade toimimiseks eraldatud rahalised vahendid on seega palju enam kui pelgalt „halduskulud“, sest võimaldavad teha ka hindamatuid investeeringuid maapiirkondade inimestesse, nende piirkondade elavdamisse ja kollektiivsesse õppimisse. Lisaks hõlmab selline mittemateriaalne kasu LEADERi väärtuslikku avalike suhete alast tööd, mida tehakse maaelu arengu rahastamise edendamise kaudu kohalikes maakogukondades ja teavitustegevuse kaudu, mis on olnud suunatud maapiirkondade elanikele ja on aidanud parandada nende elukvaliteeti.

Tänu oma kaasavale laadile aitab strateegia juhtimisprotsess suurendada ka kohaliku tasandi sotsiaalset ja inimkapitali. Strateegia juhtimine nõuab teabe vahetamist, usalduse loomist ja suhete tugevdamist, suurendab kohalike sidusrühmade mõjuvõimu ning aitab koolituste, läbirääkimiste ja võrgustike loomise kaudu arendada inimeste suutlikkust.

LEADERi kogukondi on alates meetodi rakendamise algusest innustatud kohanema ja õppima. Komisjon on investeerinud riiklikesse ja piirkondlikesse LEADERi võrgustikesse ning võrgustike loomisse Euroopa tasandil. See aitab suurendada vastupanuvõimet ja järgida komisjoni peamisi prioriteete,⁴ milleks on COVID-19 pandeemiast taastumine, sotsiaalne kaasamine ja digipööre.

¹ Akronüüm LEADER on tuletatud prantsuskeelsest fraasist „Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale“ ja tähendab seoseid maapiirkondade majanduse arendamise meetmete vahel. LEADERi meetodiga nähakse ette, et kohalikud tegevusrühmad, mis koosnevad avaliku ja erasektori sotsiaal- ja majandustegevuses osalejatest, koostavad ja rakendavad oma strateegiaid piirkondlikul tasandil, hõlbustavad kohaliku tasandi innovatsiooni, teevad piirkondadevahelist koostööd ja loovad võrgustikke.

² LEADERi lisaväärtus tuleneb meetodi täielikust kohaldamisest (suunised „LEADER/CLLD hindamine“, ELi maaelu arengu hindamisvõrgustik, 2017, lk 21. Meetodi kohaldamiseks on ka äärmiselt oluline suurendada ja suutlikkust ja seda toetada. See leidis kinnitust hiljutises hindamisuuringus LEADERi mõju kohta tasakaalustatud territoriaalsele arengule (2022) (https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cmef/rural-areas/evaluation-support-study-impact-leader-balanced-territorial-development_en).

³ LEADERi lähenemisviisi rakendatakse ka mõnes ELi mittekuulvas riigis, näiteks Türgis, Serbias, Põhja-Makedoonias ja Moldovas.

⁴ Teatis Euroopa roheline kokkuleppe kohta (COM(2019) 640 final); teatis strateegia „Talust taldrikule“ kohta (COM(2020) 381 final); teatis „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030“ (COM(2020) 380 final); https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decadedigital-targets-2030_en 9 https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-andinvestment/european-pillar-social-rights_en

Viimaste aastate sündmused on põhjaliku analüütilise töö tulemus ning komisjon töötab selle nimel, et paremini esile tuua LEADERi panust sotsiaalsesse kapitali ja kohalikku valitsemisse, samuti võrgustiku mõju. Komisjon edendab mittemateriaalsete väärtuste mõistmist ja nende kajastamise meetodeid ning ärgitab ka liikmesriike sama tegema.

EL investeerib kohaliku arengu strateegiate kvaliteeti, toetades nende ettevalmistamist, tulevaste kohalike tegevusrühmade koolitamist ja muid meetmeid, mida tegevusrühmad võtavad. Liikmesriigid kannavad hoolt selle eest, et strateegiate kvaliteeti hinnataks selgete kriteeriumide alusel. Nii saavad osaleda ja kasvada paljud piirkonnad, sealhulgas need, mis alustavad nõrgema sotsiaalse kapitaliga.

LEADER ei hõlma mitte ainult majanduslikku, vaid ka sotsiaal- ja keskkonnakestlikkust ning on seetõttu asjakohane kõigis ELi maapiirkondades.

LEADERi toetatavad projektid põhinevad kohaliku arengu strateegiatel, mille kohalikud sidusrühmad on ühiselt läbi rääkinud. LEADERi projektide parem kvaliteet või tulemused võivad avalduda mitmel viisil, mis tulenevad otseselt LEADERi meetodist. Näiteks võib tuua kohaliku tasandi innovatsiooni, läheduse ja selliste osalejate aktiivse kaasamise, kes muidu ei osaleks, suurema kestlikkuse, piirkonna ainulaadsuse, sealhulgas selle loomemajanduse ja traditsiooniliste tööstusharude väärtustamise, kohaliku identiteedi edendamise, kogukonnale teenuste osutamise, projektide ja osalejate vaheliste seoste loomise ning muud aspektid. Mõned projektid (eriti nõrgema maksubaasiga omavalitsustes) on suunatud kohalikele põhivajadustele, millele tugineb sageli ka muu areng. Ilma LEADERi projektideta võib nende põhivajaduste täitmine kas viibida või võivad need hoopis täitmata jääda. Komisjon ärgitab liikmesriike seadma LEADERi abikõlbliku sekkumise sihiks valdkonnad, milles LEADERi lähenemisviisi kasutamisel oleks suurem lisaväärtus, ent jätma samas piisavalt ruumi alt ülespoole suunatud otsuste tegemiseks, et vastata kohalikele vajadustele ja valikutele.

LEADERi tulemuste võrdlemine muude rahastamismudelite tulemustega oleks keeruline ülesanne, sest ühelt poolt tuleks nõuetekohaselt tunnustada LEADERi mittemateriaalset panust ja teiselt poolt võtta arvesse muude rahastamiskavade riske ja kulusid.

Lisaks muule ärgitab komisjon liikmesriike vaatama läbi rakendusmehhanismi ning vähendama halduskoormust, eelkõige selleks, et vältida kohalike tegevusrühmade ja seotud institutsioonide ülesannete dubleerimist. Halduskoormuse vähendamiseks võib kasutada lihtsustatud kuluvõimalusi ja vabu ressursse, mis aitavad maapiirkondi veelgi elavdada ja nende institutsioonide suutlikkust suurendada.

Komisjon jätkab liikmesriikidega koostööd edendamaks LEADERi meetodi paremat kohaldamist kõigi kohalike tegevusrühmade kaudu ja toomaks esile meetodi lisaväärtuse. Kontrollikoja tähelepanekud on kasulik samm selles suunas.

Komisjon nõustub osaliselt esimese soovituseliga LEADERi kulude ja tulude analüüsi kohta ning on täielikult nõus teise soovituseliga kogukonna juhitud kohaliku arengu lähenemisviisi hindamise kohta.

SISSEJUHATUS (punktid 1–18)

Komisjoni ühine vastus punktidele 1–16

Kohalikud tegevusrühmad toovad kohalikele kogukondadele vahetut kasu. Nende ülesanne on elavdada kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiat, et soodustada sidusrühmade teabevahetust ja edendada strateegiat ning toetada potentsiaalseid toetusesaajaid tegevuste väljatöötamisel ja taotluste koostamisel. Tegevusrühmade tegevus läheb palju kaugemale sellest,

mille kulusid võib käsitada „halduskuludena“ ja mille toetuse 25 % ülemmäär, nagu see on sätestatud määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 35 lõike 1 punktis e, hõlmab ka neid ülesandeid.

Liikmesriigid võivad anda täiendavaid suuniseid partnerluste kaasavuse kohta ning komisjon ergutab neid tagama, et kohalike tegevusrühmade partnerlused oleksid kaasavad ja eelkõige et otsuseid tegevates organites osaleksid ka noored, naised ja vähemsoodsas olukorras olevad rühmad.

LEADER ei hõlma mitte ainult majanduslikku, vaid ka sotsiaal- ja keskkonnakestlikkust ning on seetõttu asjakohane kõigis ELi maapiirkondades. Sotsiaalse kaasamise ning keskkonna ja kliimamuutustega kohanemise vajadus ei piirdu vaid kehvade majandustulemustega piirkondadega.

See, et liikmesriigid LEADERi lähenemisviisi hindavad, kajastub vahendite eraldamise märkimisväärse ulatuses, mis ületab tublisti EAFRD jaoks ette nähtud miinimumi ning vabatahtliku kasutuselevõtu määra muude Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide raames. LEADERi meetme osakaal EL 27 maaelu arengu programmides 2014.–2022. aastal on 6,4 %.

Lisaks sellele aitab strateegia juhtimisprotsessi kaasav laad suurendada ka kohaliku tasandi sotsiaalsel ja inimkapitali. Strateegia juhtimine nõuab teabe vahetamist, usalduse loomist ja suhete tugevdamist, suurendab kohalike sidusrühmade mõjuvõimu ning aitab koolituste, läbirääkimiste ja võrgustike loomise kaudu arendada inimeste suutlikkust.

AUDITI ULATUS JA KÄSITLUSVIIS (punktid 19–23)

Komisjoni vastused puuduvad.

TÄHELEPANEKUD (punktid 24–75)

Komisjoni ühine vastus punktidele 24–30

Komisjon on seisukohal, et kohalikud tegevusrühmad teevad palju enam kui üksnes kohaliku kaasamise hõlbustamine, ja nende tegevuse rahastamine kajastab ELi investeringuid maapiirkondade inim- ja sotsiaalsesse kapitali, ehkki heakskiitmise protsessid on aeglased.

Kohalike tegevusrühmade jooksvate kulude ülemmäär 25 %⁵ katab sõnaselgelt sellist tegevust nagu territooriumi elavdamine, sidusrühmade vahelise teabevahetuse hõlbustamine, potentsiaalsete taotlejate teavitamine, julgustamine ja toetamine tegevuse arendamisel ning kohaliku arengu strateegiate juhtimine, järelevalve ja hindamine.

Komisjoni ühine vastus punktidele 31–37

EL toetab tugevalt kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamist, et tagada nende kvaliteet. See toetus hõlmab koolitust, eksperdiabi ja sidusrühmadega konsulteerimist. Liikmesriigid omakorda toetavad strateegia ettevalmistamist meetodiliste suuniste ja muude vahendite abil.

⁵ Määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 35 on selgelt öeldud, et kuni 25 % suurune ülemmäär hõlmab kohaliku arengu strateegia juhtimist ja elavdamist, sidusrühmade teabevahetust ning potentsiaalsete toetusesaajate teavitamist ja nende toetamist tegevuste väljatöötamisel.

Komisjon leiab, et kõik rakendamiseks välja valitud kohaliku arengu strateegiad peaksid vastama kvaliteedistandarditele. Liikmesriikide kohustus kehtestada kohaliku arengu strateegiate kvaliteedialased valikukriteeriumid on sätestatud õigusaktides.

Kohaliku arengu strateegiate kvaliteedialaste valikukriteeriumide kehtestamine ei tähenda aga tingimata, et alati leiduks strateegiaid, mis tuleb tagasi lükata. See sõltub iga liikmesriigi kontekstist. Selleks et eri maapiirkonnad oleksid võimelised oma sotsiaalset kapitali kasvatama ja võrgustikke looma, on tarvis, et strateegiad oleksid kaasavad.

Hinnati kõiki kohaliku arengu strateegiaid, aga mõni liikmesriik, näiteks Rumeenia, ei olnud sisse seadnud kvaliteedi miinimumtaseme tagamiseks vajalikku süsteemi. Slovakkia ja Kreeka kasutasid ühtse kvaliteedistandardina läbipaistvate kriteeriumide süsteemi minimaalse nõutava punktisummaga. Tšehhi Vabariik määras kindlaks mõned läbipaistvad kriteeriumid, mida tuleb arvesse võtta kõigi strateegiate koostamisel, ning kohalikel tegevusrühmadel oli võimalus oma esitatud strateegiaid enne väljavalimise protsessi täiustada.

Komisjoni ühine vastus punktidele 45–53

Komisjon on ärgitanud ja ärgitab liikmesriike endiselt seadma oma ÜPP 2023.–2027. aasta strateegiakavades LEADERi abikõlbliku sekkumise sihiks valdkonnad, milles sellisel sekkumisel oleks lisaväärtus, ent säilitama samas vajaliku paindlikkuse võimaldamaks alt üles lähenemisviisi, mis vastaks kohalikele vajadustele.

Selleks tõhustab komisjon järelevalvet ja täiustab metoodikat, et tuua esile LEADERi panust sotsiaalsesse kapitali ja kohalikku valitsemisse. Liikmesriikidele tehakse ettepanek asjakohaste seirenäitajate kohta, millega saavutatakse tasakaal andmete kogumise asjakohasuse ja lihtsuse vahel.

Komisjon võtab arvesse kohalike tegevusrühmade halduskoormust ja kutsub liikmesriike oma rakendussüsteeme hoolikalt kohandama, et keskenduda kohalike tegevusrühmade põhiülesannetele,⁶ selgitada vastutust ja vältida ülesannete dubleerimist. Laialdaselt edendatakse ka lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamist. See peaks andma kohalikele tegevusrühmadele võimaluse vabastada ressursse, mis aitavad maapiirkondi veelgi elavdada ja kohalike institutsioonide suutlikkust suurendada.

Osa tööst tehakse Euroopa maaelu arengu võrgustiku (ENRD) kaudu.

Komisjon on töötanud hindamise kasutajatoe kaudu välja suunised, korraldanud ELi tasandil ja liikmesriikides seminare ning suunanud levitamistegevust, et parandada LEADERi järelevalvet ja hindamist ning andmete kogumist. Seepärast on komisjon ja hindamise kasutajatugi LEADERi hindamise küsimustega põhjalikult tegelenud ning kutsuvad liikmesriike LEADERi hindamist parandama.

Iga-aastastes rakendusaruannetes sisalduvate viimaste andmete kohaselt on mitu liikmesriiki LEADERit hinnanud. Lõpule on viidud 85 LEADERile / kogukonna juhitud kohalikele arengule keskendunud hindamist.

Seoses eelseisva hindamisega, mille käigus analüüsitakse LEADERi mõju tasakaalustatud territoriaalsele arengule, rõhutab komisjon, et hindamisel järgitakse parema õigusloome põhimõtteid ja võetakse vaatluse alla viis hindamiskriteeriumi⁷. Vaadeldavate hindamiskriteeriumide hulgas on seepärast ELi lisaväärtus, mitte LEADERi lisaväärtus. ELi lisaväärtus on seotud küsimusega, miks ja kas konkreetne strateegia (LEADER) annab paremaid tulemusi, kui seda kohaldatakse ELi tasandil võrreldes muude valitsemistasanditega (riiklik,

⁶ Üksnes kohalike tegevusrühmade täidetavad põhiülesanded on loetletud määruse (EL) 1060/2021 artikli 33 lõikes 1.

⁷ Need viis hindamiskriteeriumit on järgmised: tulemuslikkus, tõhusus, asjakohasus, sidusus ja ELi lisaväärtus.

piirkondlik), ja mitte kas LEADERi meetod annab tulemusi võrreldes olukorraga, kus seda ei rakendata (nt võrreldes tavapärase ülevalt alla suunatud maaelu arengu meetmega).

Lisaks juhib komisjon tähelepanu sellele, et LEADERi lisaväärtus ei ole kohustuslik, vaid soovitatav kriteerium LEADERi hindamiseks hindamisprotsessi raames.

Komisjoni ühine vastus punktidele 54–56

Komisjoni arvates oli paljudel kontrollikoja hinnatud projektidel potentsiaal tuua kohalikele kogukondadele vahetult LEADERi meetodi rakendamisest tulenevat täiendavat kasu. Selle näiteks võib tuua kohaliku tasandi innovatsiooni, osalejate koostöö, piirkonna ainulaadsete ressursside väärtustamise, kogukonna identiteedi tugevdamise, loomeäri ja traditsiooniliste ettevõtete toetamise või konkreetsetes piirkonnas vajalike teenuste osutamise. Paljudest, peamiselt väiksematest projektidest, mida kontrollikoda analüüsis III lisas, nähtub ka, kui mitmekesine ja rikkalik on kohaliku osaluse ulatus ja laad.

Komisjoni ühine vastus punktidele 57–58

Kui vaadelda iga projekti eraldi, ei pruugi saada head ülevaadet tervikust. Mõni strateegia hõlmab projekte, mis on suunatud rohkem põhivajaduste täitmisele, kuid need on üldstrateegia jaoks olulised, ning ilma LEADERi rahaliste vahenditeta neid vajadusi ei täidetaks või täidetaks palju hiljem.

Komisjoni ühine vastus punktidele 61–63

Kohaliku valitsemise ja sotsiaalse kapitali aspekti võib olla keeruline hinnata (see on ressursimahukas ja suuresti kvalitatiivne protsess), aga mõnda meetodit saab siiski kohandada ja kasutada. Komisjon teeb selleks rohkem tööd ELi võrgustike loomise ja hindamiste raames.

Ehkki sotsiaalse kapitali suurenemise hindamine võib olla keeruline, ollakse üksmeelel, et sotsiaalne kapital on oluline kasvutegur, mis aitab vähendada tehingukuluseid, tõhustada lepingute sõlmimist, parandada riskide võtmist, suurendada innovatsiooni ning soodustada kollektiivset õppimist ja sotsiaalset kohanemist. See selgitab, miks paljud liikmesriigid kasutavad LEADERit selliste ühiskondlike ülesannete lahendamiseks nagu sotsiaalne kaasamine ja viimasel ajal ka COVID-19st taastumine.

Komisjon toetab ka programmi „Horisont 2020“ projekte, et töötada välja meetodid sotsiaalsete aspektide paremaks hindamiseks. Selliste projektide nagu SIMRA, IMAJINE või MATILDE eesmärk on töötada välja lahendused, mida saaks kohaldada maapiirkondade sotsiaalsete aspektide ja kohaliku arengu jälgimisel ja hindamisel ning kasutada LEADERi lisaväärtuse hindamiseks. Need ressursid on lisatud ka hindamise kasutajatoe teadmuspanga, aitamaks liikmesriikidel ja ekspertidel leida LEADERi hindamiseks kasulikke vahendeid.

Et anda liikmesriikidele ja hindajatele teavet selliste projektide hindamispotentsiaali kohta, on komisjon loonud hindamise kasutajatoe kaudu teadmuspanga, kus on neid projekte analüüsitud, et selgitada, mil moel võivad nende väljundid olla kasuks ühise põllumajanduspoliitika, sealhulgas selle sotsiaal-majanduslike aspektide ja kohaliku arengu hindamisel.

Tuginedes iga-aastase rakendusaruande kokkuvõttest saadud teabele, on komisjon teinud hindamise kasutajatoe kaudu tööd ka LEADERi panuse kvantifitseerimise parandamiseks, pidades silmas kehtivate maaelu arengu programmide järelhindamist.

Komisjoni ühine vastus punktidele 64–75

Kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 (2014.–2020. aasta ühissätete määrus) artikliga 10 on ühise strateegilise raamistikuga kehtestatud strateegilised juhtpõhimõtted. Sellega ei tohi aga kehtestada liikmesriikidele täiendavaid kohustusi, vaid see peaks aitama programmitööd hõlbustada.

Liikmesriikide vastutavate ametiasutuste vahelise koordineerimisele võib struktureeritud koostööl, mida tehakse (mitmest allikast rahastatava) kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia raames, olla positiivne mõju (juurdepääs rahastamisele, muu sektori eksperditeadmised, ressursid) võrreldes olukorraga, kus ühine strateegia puudub. Näiteks võib juurdepääs tugiprogrammidele olla keeruline, kui neid hallatakse eri haldustasanditel.

JÄRELDUSED JA SOOVITUSED (punktid 76–84)

Komisjoni vastused

78. 25 % ülemmäär hõlmab strateegiate haldamist, territooriumite elavdamist, sidusrühmade vahelist teabevahetust ja võimalike taotlejate abistamist tegevuse arendamisel. Lisaks suurendavad strateegia juhtimise kaasav laad ning rõhuasetus õppimisele ja võrgustike loomisele kohalike elanike mõjuvõimu ning seda võib käsitada investeringuna kohalikesse kogukondadesse.

79. Kohaliku arengu strateegiate kvaliteet on tagatud mitme mehhanismiga, näiteks toetatakse nende ettevalmistamist ja kohaldatakse valikukriteeriumeid (kvaliteedi hindamine). EL toetab kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamist rahaliselt, võttes arvesse nende kvaliteeti. Iga strateegiat hinnatakse enne selle valimist. Lisaks on vaja kaasata piirkondi, mille lähe (sotsiaalse kapitali seisukohast) on madalam, et need piirkonnad ei jääks kõrvale.

80. Komisjon mõnab, et projekti kvaliteedi ja haldusnõuete vahel tuleks leida kompromiss. Projekti kvaliteet väljendub mitmesugustes omadustes, mida projekti edendaja peab demonstreerima ning haldussüsteem kontrollima, jälgima ja hindama.

81. Komisjon ärgitab liikmesriike jätkuvalt tagama, et kohalike tegevusrühmade partnerlused oleksid kaasavad ja eelkõige et otsuseid tegevates organites osaleksid ka noored, naised ja vähemsoodsas olukorras olevad rühmad. Seda on samuti kavas jälgida.

82. Komisjon teeb liikmesriikidega koostööd, et paremini hinnata ja tutvustada LEADERi lähenemisviisi lisaväärtust sotsiaalse kapitali ja kohaliku valitsemise seisukohast. Seda tehakse järelevalve, hindamismeetodite rakendamise ja võrgustike loomise kaudu ELi tasandil.

83. Paljud projektid rajanesid piirkonna elavdamisel, kohalike partnerite vahelisel koostööl, kohaliku tasandi innovatsioonil või piirkonnale eriomaste ressursside kasutamisel. Neid aspekte võis käsitada LEADERi lähenemisviisi lisaväärtusena.

84. Struktureeritud koostööl, mida tehakse (mitmest allikast rahastatava) kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia raames, võib olla positiivne mõju (juurdepääs rahastamisele, muu sektori eksperditeadmised, ressursid) võrreldes olukorraga, kus ühine strateegia puudub. Näiteks võib juurdepääs tugiprogrammidele olla keeruline, kui neid hallatakse eri haldustasanditel.

1. soovitus: hinnata põhjalikult LEADERi kulusid ja tulusid

Komisjon on soovitusega osaliselt nõus.

1.A Komisjon nõustub 1. soovitusel punktiga a.

1.B Komisjon nõustub 1. soovitusel punktiga b.

1.C Komisjon nõustub 1. soovitusel punktiga c osaliselt.

Seoses LEADERiga ÜPP raames tuleb märkida, et soovides arendada oma suutlikkust hinnata otsuseid tegevate organite kaasavust, valmistab komisjon ette rakendusakti, millega nõutakse liikmesriikidelt, et nad teataksid liikmete vanuse ja soo.

Komisjon ei nõustu aga viidetega teistele sihtrühmadele, sest selline analüüs võib kujutada endast tõsist probleemi isikuandmete kaitse ja andmete kogumise seisukohast.

Lisaks ei kiida komisjon heaks 2023. aastaks määratud tähtaega. Rakendusakti vastuvõtmise korral tehakse andmed kättesaadavaks 2026. aastal.

1.D Komisjon nõustub 1. soovitusel punktiga d.

1.E Komisjon nõustub 1. soovitusel punktiga e osaliselt.

Komisjon täidab seda soovitusel võimalikult suurel määral, võttes arvesse andmete kogumise piiranguid ja liikmesriikide erinevusi kohustusliku ülesande määratluses.

2. soovitus: hinnata kogukonna juhitud kohaliku arengu lähenemisviisi

Komisjon nõustub soovitusel.